

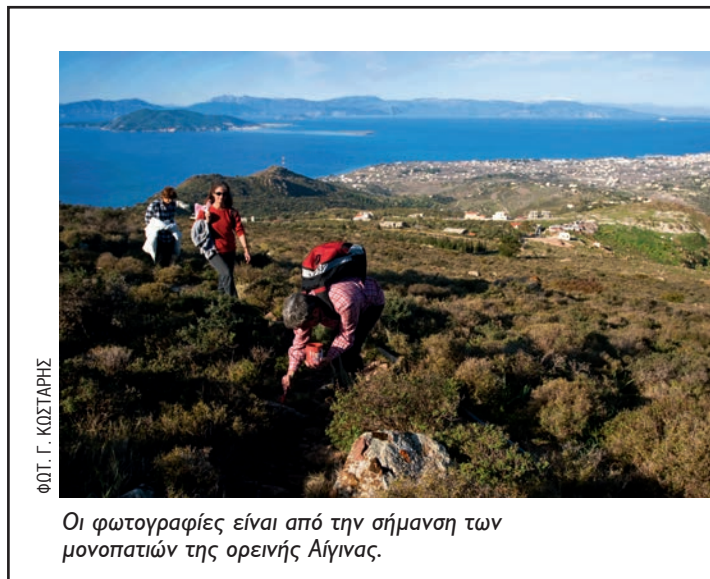

Οι αρχαίοι δρόμοι, τα μεσαιωνικά λιθόστρωτα, τα καλντερίμια, οι ημιονικοί οδοί και τα μονοπάτια ήταν κάποτε οι μοναδικοί τρόποι επικοινωνίας των ανθρώπων.

Το Ελληνικό Πανόραμα βαδίζει και σηματοδοτεί μονοπάτια ●

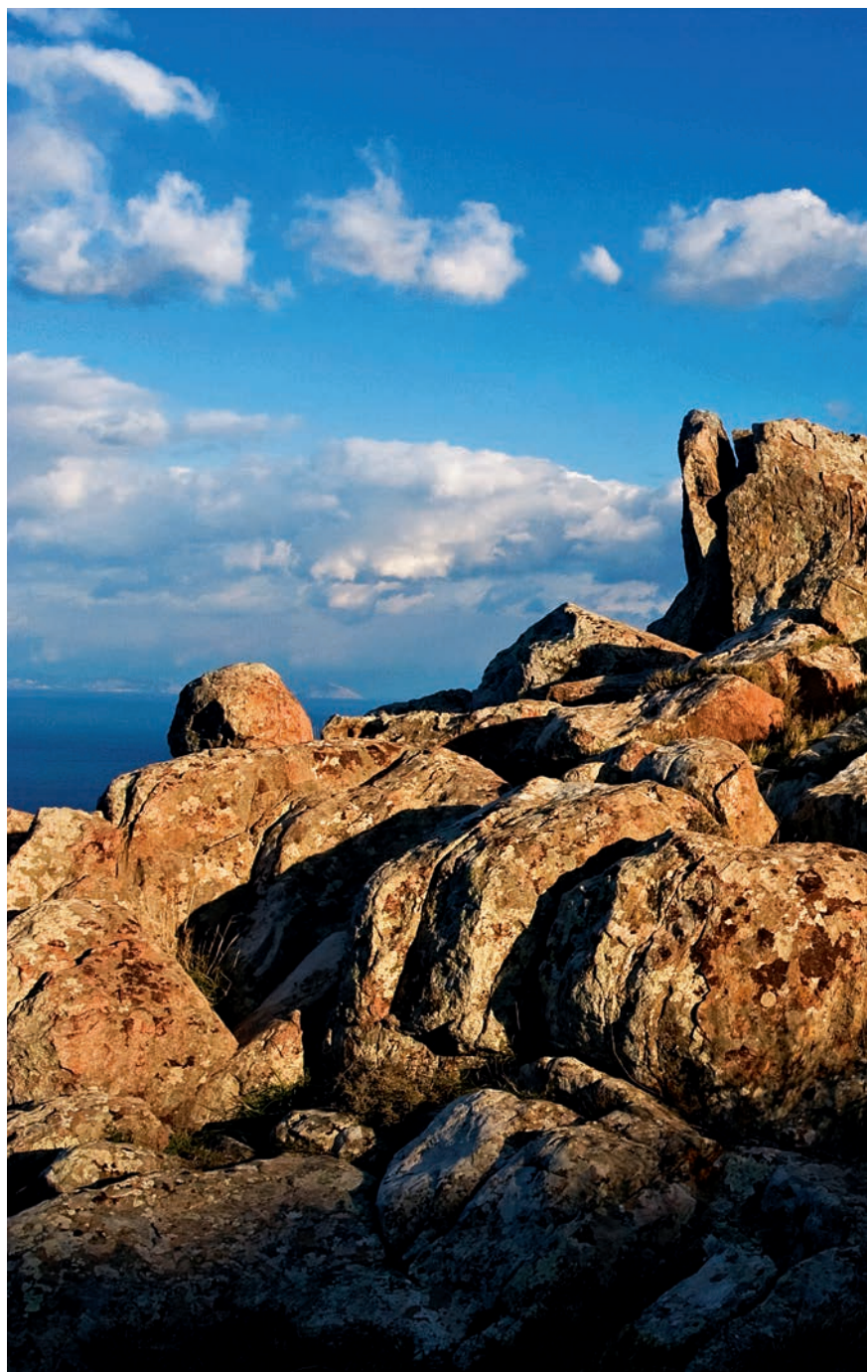
Σ' αυτούς τους δρόμους δεν κυλούσε μόνο η ζωή της υπαίθρου, κυλούσε η ίδια η ιστορία και ο πολιτισμός. Θα έπρεπε λοιπόν, στις μέρες μας, αυτοί οι δίαυλοι της επικοινωνίας να αποτελούν αξίες της πολιτιστικής μας κληρονομιάς κι ανάλογα με την ιστορική τους βαρύτητα να προστατεύονται. Δυστυχώς, αυτά τα σημαντικότερα λείψανα της μακραίωνης ιστορίας μας αφήνονται στην τύχη τους, απειλούμενα με ολική εξαφάνιση. Φράχτες, δρόμοι που τέμνουν ή που επικαλύπτουν μεγάλα τμήματά τους, έργα χωρίς περιβαλλοντικές μελέτες, συγκομιδή λίθων για ανέγερση πέτρινων κατοικιών, πυκνή βλάστηση, αδιαφορία και αχρηστία, είναι οι κυριότερες αιτίες της καταστροφής τους. Κάποιος από τους παλιούς ορειβάτες έλεγε πως "η τροφή για την επιβίωση του μονοπατιού είναι ο βηματισμός του πεζοπόρου." Ένα από τα μελήματα των δημοτικών αρχών θα 'πρεπε να είναι η συντήρηση και η σήμανση των μονοπατιών που προσφέρουν ιδανικές διαδρομές αναψυχής και φυσιολατρίας, τόσο για την ανάδειξη της περιοχής τους όσο και για την τόνωση της περιηγητικής κίνησης, με ό,τι αυτό συνεπάγεται (πολιτιστική αλλά και οικονομική ανάπτυξη).

Το **ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ** επιθυμώντας να συμβάλει, αφ' ενός στην ανάδειξη των μονοπατιών και αφ' ετέρου στον ασφαλέστερο εντοπισμό και διάσχιση τους από φυσιολάτρες και πεζοπόρους, αποφάσισε να εγκαινιάσει μια συστηματική προσπάθεια σήμανσης σε διάφορους τόπους της χώρας. Πιστεύεται ότι αυτή η πρωτοβουλία θα ευαισθητοποιήσει τοπικούς δήμους, περιβαλλοντικούς και πολιτιστικούς φορείς για ανάδειξη, συντήρηση, επέκταση και, τελικά, διάσωση των μονοπατιών και πεζοδρόμων της Ελλάδας. Πρώτος αρωγός και σύμμαχος σ' αυτή την προσπάθεια η **Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού** και η **Περιβαλλοντική Ομάδα** του **Συλλόγου Υπαλλήλων Εθνικής Τράπεζας**. Η αρχή έγινε με τα μονοπάτια του Προυσιώτη στην Ευρυτανία. Η συνέχεια... στο άρθρο "Στους δρόμους και τα μονοπάτια της **ορεινής Αίγινας**".

Οι φωτογραφίες είναι από την σήμανση των μονοπατιών της ορεινής Αίγινας.

Μια μύηση στην
απόκοσμη
πετρόκτιστη
ομορφιά της
φύσης, των
ναών και των
χωριών της
Αίγινας, μέσα
από μονοπάτια
και πανάρχαιες
διαδρομές.

Ανακαλύπτο

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΚΩΣΤΑΣ ΖΑΡΟΚΩΣΤΑΣ
ΦΩΤ.: ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΑΡΗΣ

ντας την ορεινή Αίγινα

Μια περιήγηση στο άγνωστο τοπίο της αιγινίτικης γης.

Στις πεζούλες ή σκάλες όπως τις λένε εδώ στην Αίγινα, κτίζαν οι παλιοί τον τοίχο της ξερολιθιάς, για να σωθεί το χώμα, να γλιτώσει απ' τις βροχές, για να μην κατακυλήσει, γιατί η συνέχεια θα είναι πάλι πέτρα και βράχος και καθόλου ψωμί.

T

Το πλοίο, έχοντας καλύψει 16,5 ν.μλ. από τον Πειραιά, πλησιάζει στο λιμάνι της Αίγινας. Χαρακτηριστικές φηγούρες της υποδοχής η **Κολόνα** του λόφου της αρχαίας πόλης κι ο **Άη Νικόλας** της προβλήτας.

Τα αξιοθέατα του νησιού πολλά με περισσότερο γνωστά το ναό της Αφαίας, το μοναστήρι του Αγ. Νεκταρίου, την αρχαία πόλη, τη μεσαιωνική Παληαχώρα, τη γραφική πόλη της Αίγινας με τα καποδιστριακά κτήρια, το ψαροχώρι της Πέρδικας και τα λιγότερο γνωστά όπως η γειτονιά των καλλιτεχνών στα Πλακάκια, το πετροκεντημένο σπίτι του Ροδάκη στο Μεσαγρό, η Περιβόλα κ.ά. ... Όμως εμείς αυτή τη φορά θ' ακολουθήσουμε δρόμους διαφορετικούς, ανηφορικούς και πετροχτίστους. Θα περιπλανηθούμε σε αρχαία και χριστιανικά προσκνήματα, σε δρακόσπιτα και παμπάλαιες δεξαμενές, θα επισκεφθούμε ορεινά χωριά την **Παχιοράχη**, το **Ανιτσαίο**, το **Σφεντούρι**, τους **Λαζάσηδες**, αγροτικούς και κτηνοτροφικούς μικροσυννοικισμούς, τους **Τζίκηδες**, τους **Βλάχηδες**, τους **Καπότηδες**, με σπίτια λιγοστά, με παράσπιτα, κελλάρια, φουρνιά, στάβλους και πατητήρια. Κτίσματα του μέτρου και της ανάγκης σε απόλυτη αρμονία με τη μορφή και το ύψος του αιγινίτικου τοπίου. Ένα τοπίο που ενέπνευσε αρχιτέκτονες όπως ο **Πικιώνης**, ο **Δούρας**, ο **Βασιλειάδης**, ο **Κωνσταντινίδης**, ο **Κρόκος**, ο **Φατούρος**, ο **Δεκαβάλλας**. Δημιουργοί, που δίδαξαν πώς διαβάζεται ένας χώρος και πώς αναδημιουργείται ένα συγκεκριμένο δομημένο τοπίο μέσα από συσχετισμούς χαρακτηριστικών της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής με τις νέες αντιλήψεις περί νεωτερικότητας.

Το βράδυ στο Μεσαγρό, στο φιλόξενο σπίτι του Ελληνιστή συνταξιούχου καθηγητή **Gerald Thompson**, του ανθρώπου που ζεί και περπατάει την Αίγινα εδώ και πολλά χρόνια, συζητάμε - γιατί άλλο - για την ομορφιά της ορεινής Αίγινας και τα μονοπάτια

Γιαγιά και εγγονός στο "Παλάτι της Μουσικής των Καναριών" της Ευαγγελίας Γκίκα, στους Τζίκηδες.

της. Στην κουβέντα και η Χριστίνα, η Αφροδίτη, η Σουζάνα, ο Αλέξης, η Βάσω, μέλη του πολύ δραστήριου και αποτελεσματικού συλλόγου των **Ενεργών Πολιτών της Αίγινας**. Η συζήτηση συνεχίζεται λίγο αργότερα στο γραφείο του Δημάρχου του νησιού **Παναγιώτη Κουκούλη**. Το μεγάλο ενδιαφέρον του για θέματα περιβάλλοντος και πολιτιστικής κληρονομιάς δίνει αέρα στα πανιά μας, χάρτες απλώνονται, διαδρομές χαράζονται και η σημασία των μονοπατιών του νησιού αρχίζει, την επόμενη κιόλας μέρα, από τους Τζίκηδες.

Διαδρομή 1
ΤΖΙΚΗΔΕΣ - ΧΡΥΣΟΛΕΟΝΤΙΣΣΑ

[Χρόνος χωρίς στάσεις 40λ. (95% σε μονοπάτι με σημαση , 5% σε δρόμο)]

Οι Τζίκηδες απέχουν 5,5 χλμ. από την πόλη και βρίσκονται πάνω στον οδικό άξονα

Λεύκη - Τζίκηδες - Παχειά Ράχη - Αντισαίο - Πόρτες, γύρω από τον οποίο είναι κτισμένα και τα περισσότερα μικροχώρια της ορεινής Αίγινας.

Το τζάκι στο σπίτι της Ευαγγελίας Γκίκα έχει ανάψει από νωρίς. Στα κλουβιά που κρέμονται από το ταβάνι τα οκτώ κανάρια πίνουν και κελαηδούν. Το "παλάτι" της , μικρό μονόροφο 200 χρόνων , ένα απο τα 2-3 που απέμειναν από τον παλιό μικροσυννοικισμό των Τζίκηδων, χτισμένο με σταυρωτό ξερολίθι, ασβεστομένο λάμπει από καθαριότητα. Πίνουμε καφέ, τρώμε κονταλίτες (τηγανήτες) και την χαιρετάμε γιατί σήμερα το πρόγραμμα προβλέπει σημαση στην κλασσική διαδρομή Τζίκηδες - Χρυσολεόντισσα. Ακολουθούμε για 250 μ. τον ανηφορικό δρόμο περνώντας ανάμεσα από σύγχρονες μεγάλες κατοικίες, της τελευταίας και μόνιμης πιά κατάληψης της Αίγινας από τους σύγχρονους Αθηναίους.

Αφήνουμε δεξιά μας τεράστια μονοκόμματα κατασκευή, κάτι σαν αίθουσα αφίξεων διεθνούς αεροδρομίου και μπαίνουμε στο μονοπάτι που κινείται παράλληλα με σωλήνα ύδρευσης. Μετά από 35 λ. φτάνουμε στο μεγάλο αλώνι και αμέσως βρισκόμαστε στον κήπο του ιστορικού μοναστηριού.

Στην Ψαχή.

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΗΣ ΧΡΥΣΟΛΕΟΝΤΙΣΣΑΣ

Βρίσκεται στο κέντρο του νησιού, σε αθέατο από τη θάλασσα οροπέδιο και περιβάλλεται από πλούσια βλάστηση με μεγάλα πουρνάρια, βελανιδιές, κέδρους, τιντρούς τους λένε εδώ, σχίνα, λίγα πεύκα κι ελιές.

Η εικόνα της Παναγίας, που σύμφωνα με την παράδοση είναι έργο του Ευαγγελιστή Λουκά, μεταφέρθηκε σ' αυτόν τον τόπο από το Λεόντι που βρίσκεται στα δυτικά παράλια, εξαιτίας του φόβου των πειρατών. Το μοναστήρι που χτίστηκε στα 1403 μ.Χ. καταστράφηκε από πυρκαγιά και στα 1600-1614 μ.Χ. οι ιερομόναχοι Αρσένιος και Μακάριος το ξανάχτισαν με την βοήθεια του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Τιμόθεου και η μονή ανακηρύχθηκε Σταυροπηγιακή. Νέα μεγάλη φωτιά τον 18ο αι. κατέστρεψε και πάλι το μοναστήρι που το 1808 ανοικοδομήθηκε εκ νέου παίρνοντας τη μορφή που έχει σήμερα. Από τα αρχικά κτίσματα του 1403 έχει διασωθεί μόνο

ο πύργος με ύψος 18μ., επιβλητικός και αγέρωχος να θυμίζει το δοξασμένο παρελθόν του σημαντικού αυτού χριστιανικού μνημείου της Αίγινας.

Η μεγάλη πλακόστρωτη αυλή με τα θεόρατα κυπαρίσσια, τα κατάλευκα κελιά και οι δύο εκκλησιές με τους γαλάζιους τρούλους, δίνουν στα μάτια ομορφιά και στην ψυχή γαλήνη.

Δεν θα πρέπει να παραλείψετε να επισκεφθείτε το τεράστιο καλοχτισμένο αλώνι, ένα πραγματικό πετρόχτιστο αριστούργημα που βρίσκεται χτισμένο σε ύψωμα 3 λ. από τον εξωτερικό περίβολο.

Η ανάβαση των 10 λ. στο γειτονικό λόφο με το ξωκκλήσι του Αγ. Αντρέα και την υπέροχη θέα, είναι το απαραίτητο συμπλήρωμα της επίσκεψής μας στον όμορφο χώρο του μοναστηριού της **Χρυσολεόντισσας**.

**Το μοναστήρι της Παναγίας της
Χρυσολεόντισσας.**

Διαδρομή 2

ΚΟΝΤΟΣ - ΨΑΧΝΗ - ΒΟΥΝΟ ΔΕΝΔΡΟΥ - ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΧΡΥΣΟΛΕΟΝΤΙΣΣΑΣ

[Χρόνος χωρίς στάσεις 1 ωρ. και 20 λ. (90% σε δρόμο, 10% σε μονοπάτι)].

Η διαδρομή αυτή που θα σας περιγράψουμε πεζοπορικά μπορεί να γίνει και με αυτοκίνητο. ... Εμείς, πάντως, σε ώρα ακριούντως πρωινή, αφήνουμε το ταξί στον αραιοκατοικημένο Κοντό, 5,5 χλμ. από το λιμάνι, ακριβώς απέναντι από το νέο ναό του Αγίου Νεκταρίου. Σε αντίθεση με το ταπεινό μοναστηράκι του Αγίου της Αιγίνης, ο τεράστιος αυτός ναός μοιάζει, κατά το ζωγράφο

από μεγάλο λιθανάγλυφο της Παναγίας με όμορφο, λαξευμένο στο βράχο, εικονοστάσι. Η παράδοση λέει, πως εδώ ακούμπησαν για να ξεκουραστούν, οι μοναχοί που μετέφεραν την εικόνα της Χρυσολεόντισσας από το παραθαλάσσιο Λεόντι στη θέση που σήμερα βρίσκεται το μοναστήρι. Από το ύψος αυτό έχουμε προς το βορρά όμορφη θέα του λόφου της Παληαχώρας, που υπήρξε η πρωτεύουσα του νησιού από τον 10ο ως τον 19ο αι. μ.Χ.

Ένα οδοιπορικό στο θαυμάσιο αυτό "Νησιωτικό Μυστήρι" με τις 38 βυζαντινές και μεταβυζαντινές εκκλησιές και μια ανάγνωση του κειμένου της **Άννας Μαράντη** στο 24ο τεύχος του Ελληνικού Πανοράματος, είναι απαραίτητο συμπλήρωμα της περιήγησης στην

Οι πέρδικες δε λείπουν από το Βουνό του Δένδρου.

Μίνω Αργυράκη, με "παχύσαρκο πλαδαρό μετεωρίτη". Μια έκφραση μας σύγχρονης ναοδομικής αντίληψης και ενός ορισμένου εμπορικού πνεύματος που κυριάρχησε στην Ελλάδα και κατέστρεψε πόλεις, τοπία και χωριά. Ανηφορίζουμε τον ασφαλτόδρομο προς τη Χρυσολεόντισσα, και σε 8 λ., πάνω στη στροφή, ακολουθούμε το μονοπάτι και τα κόκκινα σημάδια του βυζαντινού κατεστραμμένου λιθόστρωτου που εμφανίζεται πού και πού στο διάβα μας. Σε 7 λ. συναντάμε και πάλι το δρόμο και αμέσως μετά περνάμε μπροστά

ορεινή Αίγινα.

Εμείς συνεχίζουμε και σε λιγότερο από 5 λ. αφήνουμε στην κλειστή στροφή τον ασφαλτόδρομο ακολουθώντας αριστερά για 200 μ. στενό χωματόδρομο.

Μικρά πέτρινα σπίατα, 5-6 όλα κι όλα, δυο αλώνια, όμορφο καλοχτισμένο φουρνί, μια μεγάλη λεύκα και γύρω της αθάνατα, απομονές, όπως τα λένε εδώ, φλόμοι, ελιές και σχίνα. Βρισκόμαστε στην **Ψαχνή**, μια απ' τις πολλές πετρόκτιστες γωνιές της υπέροχης αιγινίτικης φύσης, μακριά από τους πολυ-

σύχναστους δρόμους του μαζικού καταναλωτικού τουρισμού. Ο ήλιος προσπαθεί να βρει διέξοδο ανάμεσα στα σύννεφα. Το πετυχαίνει απόλυτα πάνω από τα Μέγαρα που τα κάνει να φεγγολογούν στο μοντό τοπίο της Αττικο-Μεγαρίδας. Πουλιά που κάνουν περιέργες βουτιές, μας οδηγούν 100 μ. στα ανατολικά και μια μικρή λιμνούλα ξεπροβάλλει πίσω απ' το ξερολίθι. Πετρόκτιστη στέγνα, ανοιχτή στον ουρανό, σε σημείο της γης που μπορεί να μαζεύει το νερό της βροχής ή των υπόγειων υδάτινων διαδρομών. Ένας νεροσυλλέκτης, κατασκευή πανάρχαια, σκαλιστή στο βράχο ή χτισμένη στο χώμα, που εδώ στην Αίγινα το λένε **σουβάλα**. Έχουν καταμετρηθεί στο νησί κοντά στις 20 με νερό κι άλλες τόσες στεγνές από του χρόνου το πέρασμα.

Τώρα πια ο ήλιος έχει βρει αρκετές διαδρομές κι έτσι έχουμε τη δυνατότητα να βλέπουμε τις φωτεινές γωνιές των ακτών της Αττικής, τον Πειραιά και την Αθήνα με τα νότια προάστια ως πέρα, την Πεντέλη και τον Υμηττό. Εικόνα παράξενη, με τη ματιά να ταλαντεύεται από το ήρεμο τοπίο του μέτρου και της αναλογίας της Ψαχνής, μέχρι το απροοδιόριστο και χωρίς όρια δομημένο τοπίο του λεκανοπεδίου ...

Τα στοιβαγμένα ξύλα δίπλα στην πόρτα δείχνουν πως κάποιος ζει σ' αυτό το μέρος. Ο ήχος της καμπάνας του Αγίου Νεκταρίου ανακατεύεται με τα κουδούνια από τις κατσίκες του κοπαδιού που πλησιάζει. Ο **Δημήτριος Μπόργης** είναι τώρα πια ο μοναδικός κάτοικος της Ψαχνής κι ένας απ' τους λίγους βοσκούς που απέμειναν στο νησί. Μας χαιρετάει ευγενικά κι η κουβεντούλα δεν αργεί ν' αρχίσει. Περηφανεύεται για τις πεζούλες ή **σκάλες** όπως τις λένε εδώ, που 'να φτιαγμένες από τα πολύ παλιά χρόνια από *ανδρσίτη*, δηλαδή μαυρόπετρα ή από *κοκκινόπετρα*, πέτρες ηφαιστειακές, ανθεκτικές σε βάρη και στο χρόνο. Με τις πέτρες αυτές, μικρές και μεγάλες, φτιάχναν οι παλιοί τον τοίχο της ξερολιθιάς, για την αντιστήριξη του εδάφους, για να σωθεί το χώμα, να γλιτώσει απ' τις βροχές, να μην κατακυλλήσει, γιατί η συνέχεια θα είναι πάλι πέτρα και βράχος και καθόλου ψωμί. Οι σκάλες αυτές που ήταν απλωμένες σ' όλα σχεδόν τα βουνά της Αί-γινας, βγάζανε στάρι, κριθάρι, λαθούρια, φάβα - αρακά και ρεβίθια, βήχο για τα ζώα, αλλά και αμπέλια με σαββα-

τιανά και ροϊδίτες. Σε άλλα χωριά είχανε περισσότερα λιόδεντρα και πιο χαμηλά, λίγα ξινόδεντρα και τσικουδιές (αγριοφιστικιές). Και *τυριά καλά, βγάζαμε, γκερεμέζι (μυζήθρα) και τσίγαρα (κοπανιστή φέτα), κι απ' όλα είχαμε. Παλιά ήμασταν και πολλοί. Στα τέλη του '40, δέκα παιδιά πηγαίναμε σχολείο στη Παχιοράχη, μια ώρα να πας και μια να έρθεις. Τώρα όμως έμεινα μονάχος, πώς να κρατήσεις τα ζωντανά που το χορτάρι φύρανε και οι ζωοτροφές τραβούν την ανηφόρα.. Δύσκολοι καιροί για μας τους βοσκούς ... τραβάμε ζόρι.*

ΒΟΥΝΟ ΔΕΝΔΡΟΥ

Αφήνουμε την Ψαχνή και τον κ. Μπόργη και σε 3 λ. επιστρέφουμε στον ασφαλτόδρομο. Σε 100 μ. ακολουθούμε δεξιά την πινακίδα προς Αγ. Νικόλαο. Δρόμος μόνο για 4Χ4, σε 300 μ. περνάει μπροστά από τον κατάλευκο Ταξιάρχη με το μικρό νεκροταφείο της Ψαχνής. Στα 200 μ. παρακάτω, η παρακάμψη οδηγεί σε 3 λ. στον Αγ. Αθανάσιο με την όμορφη θέα προς τη χαράδρα της **Σκοτεινής**. Τα ερειπωμένα σπίτια κάτω στη ρεματιά είναι το εγκαταλελειμμένο από χρόνια **Φρεάτσι**. Στα τελευταία 400 μ. του χωματόδρομου φθάνουμε στο εκκλησάκι του Αγ. Νικολάου, που είναι χτισμένο με μαυρόπετρα, αλλά και με αιγινίτικο πουρί στις γωνιές και στα πορτοπαράθυρά του. Ακολουθούμε το μονοπάτι και σε 70 μ., δίπλα σε ερείπια, βλέπουμε στα δεξιά κρυμμένη μέσα στα βάτα μικρή σουβάλα που, από την πέτρινη κολώνα που έχει στο μέσον, συμπεραίνουμε πως ίσως παλιότερα ήταν στεγασμένη.

Συνεχίζουμε το μονοπάτι δυτικά και αμέσως μετά βρισκόμαστε σε μεγάλο οροπέδιο με πλατιές πεζούλες που βλέπουν προς το Όρος, το Πετροκάραβο και τον Πόρο ΝΑ, την Πέριδικα, το νησί Μονή και τη χερσόνησο των Μεθάνων ΝΔ, και δυτικά το Αγκίστρι με τη Μετόπη να ίππатаι σχεδόν με το αεροδυναμικό της σχήμα πάνω στα καταγάλανα νερά του Σαρωνικού. Το μοναδικό μεγάλο πεύκο της περιοχής είναι αυτό που απέμεινε από μεγάλη πυρκαγιά που κατάκαψε δάσος από κέδρους και πεύκα. Σε 15 λ. επιστρέφουμε στον ασφαλτόδρομο, σε 1 χλμ. βρισκόμαστε στο parking του μοναστηριού και σε 5 λ. απ' αυτό, ακολουθώντας το φαρδύ, άνετο μονοπάτι, φθάνουμε στην εξωτερική αυλή της Χρυσολώντισσας.

Ο Πέτρινος Εσπερινός του κυρ Χρήστου Λαζάρου στην τaráτσα του σπιτιού του στην Παχιοράχη.

Διαδρομή 3 ΧΡΥΣΟΛΕΟΝΤΙΣΣΑ - ΠΑΧΕΙΑ ΡΑΧΗ

[Χρόνος χωρίς στάσεις 1ωρ. (80% σε μονοπάτι με σήμανση, 20% σε ασφαλτόδρομο)].

Από τη νότια πόρτα του εξωτερικού κήπου του μοναστηριού ακολουθούμε το άνετο μονοπάτι Ν-ΝΑ. μέσα σε δάσος και σε 10 λ. φθάνουμε στο εκκλησάκι του **Άγ. Λεόντιου**. Θαυμάσια τοποθεσία με σουβάλες και ερείπια ανεμόμυλου και καμινιού. Ένα ολοστρόγγυλο οροπέδιο με διάμετρο 250 μ. που περιβάλλεται από βραχώδη υψώματα, ένας φυσικός ομβριο-συλλέκτης ή **μπουρδέχτης**, όπως λέγεται από τους ντόπιους, υπήρξε στο απώτατο παρελθόν ο κρατήρας του ηφαιστείου της Αίγινας.

Μπροστά μας στο βάθος του ορίζοντα ξεπροβάλλει ο ορεινός όγκος του **Όρους** με τον κατάλευκο Πρ. Ηλία. Ακολουθούμε το ασαφές μεν, με καλή σήμανση δε, μονοπάτι και σε 10 λ. φτάνουμε σε σημείο με όμορφη θέα προς την Πέριδικα, το νησί Μονή και τη Χερσό-

νησο των Μεθάνων. Το κατηφορικό μονοπάτι σε 30 λ. μας φέρνει στην Παναγίτσα και ο ασφαλτόδρομος δεξιά σε 10 λ., στην Παχειά Ράχη.

Διαδρομή 4 ΠΑΧΕΙΑ ΡΑΧΗ - ΚΑΠΟΤΗΔΕΣ - ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ

[Χρόνος χωρίς στάσεις 45 λ. (60% σε χωματόδρομο, 40% σε λιθόστρωτο με σήμανση)].

Χωριό γεωργών, κτηνοτρόφων αλλά και φημισμένων κτισιάδων, στα παλιότερα χρόνια, η **Παχιοράχη** βρίσκεται σε υψ. 225 μ. και 8 χλμ. από την πόλη, στο δρόμο για τα χωριά Λαζάρηδες και Ανιτσαίο. Περιπατάμε στον κεντρικό δρόμο ανάμεσα σε θαυμάσια αναπαλαιωμένα πέτρινα σπίτια και φθάνουμε στο ναό του Αγ. Διονυσίου κτισμένο το 1864. Απέναντι ακριβώς και σε 20 μ. βρίσκεται ο μικρός ναός των Ταξιαρχών όπου υψώθηκε η

Η αρχαία αυτή δεξαμενή, η “Δρακοσουβάλα” είναι ίσως η ομορφότερη και η καλύτερα διατηρημένη σουβάλα της Αίγινας.

Η χερσόνησος των Μεθάνων, η Πέρδικα, το νησί Μονή...
κατεβαίνοντας από το μονοπάτι του Όρους.

σημαία της Επανάστασης στον αγώνα του '21.

Αφήνουμε το ομορφότερο χωριό της ορεινής Αίγινας κατηφορίζοντας στον χωματόδρομο και μετά 300μ. ακολουθούμε δεξιά τον πετρόχτιστο παλιό δρόμο που κινείται ανάμεσα σε ξερολιθιές. Πεζούλες με παχύ τριφύλλι και ελιές μας συντροφεύουν στην σκιερή από τις βελανιδιές διαδρομή μέχρι τους **Καπότηδες**, ένα ακόμα στολίδι της άγνωστης Αίγινας. Μαγεμένοι από την γλύκα του αιγινη-τικού δειλινού, κατηφορίζουμε τον χωματόδρομο 1700 μ. μέχρι τον παραθαλάσσιο Μαραθώνα.

Διαδρομή 5 **ΕΛΛΑΝΙΟΝ ΟΡΟΣ (υψ. 531 μ.) - ΝΑΟΣ** **ΕΛΛΑΝΙΟΥ ΔΙΟΣ (κυκλική διαδρομή).**

[Χρόνος χωρίς στάσεις με επιστροφή 1 ώρα και 30 λ. (75% σε μονοπάτι με σήμανση, 25% σε χωματόδρομο)].

Στα 8,5 χλμ. από την πόλη για το Ανιτσαίο, συναντάμε δεξιά χωματόδρομο με πινακίδα προς Ναό Ελλανίου Διός. Σε 70 μ. από τη διασταύρωση, ακολουθούμε αριστερά το ασφαλές μονοπάτι με κόκκινη σήμανση και ομαλή κλίση και σε 8 λ. φθάνουμε στη θέση **Σφυρίχτρες** (ύψ. 280 μ.), όπου φθάνει και χωματόδρομος για 4Χ4. Ένας διάδρομος με τεράστιες πέτρινες βαθμίδες πλάτους 5 μ. μας οδηγεί στα ερείπια μεγάλου ξενώνα με πρόσοψη 19,50 μ. και βάθος 29 μ., κτισμένου σε αναλληματικούς τοίχους από πολυγωνικούς λίθους, ελληνιστικής εποχής. Στον ξενώνα αυ-τόν, του οποίου σήμερα σώζονται μόνον τα θε-μέλια των κιόνων, φιλοξενούντο οι προσκυ-νητές του ιερού του Ελλανίου Διός, βωμός του οποίου ήταν κτισμένος στην κορυφή του Όρους. "*Θραύσματα αγγείων δείχνουν ότι η λατρεία εγκατεστάθη εδώ κατά τη γεωμετρική περίοδο και διήρκεσε καθ' όλην την αρχαϊό-τητα*" γράφει ο Γερμανός αρχαιολόγος **Γαβριήλ Βέλτερ** που έζησε και μελέτησε την Αίγινα για πολλά χρόνια. Με την κατάληψη της Αίγινας, οι Αθηναίοι εγκαθιστούν κληρού-χους στο νησί. Ένας εξ αυτών, ο **Αριστοφάνης**, υπηρετεί στη φρουρά εδώ στις Σφυρίχτρες που λόγω της θέσης συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό πουλιών και γράφει τους "**Ορνιθες**". Στην ίδια αυτή θέση στα βυζαντινά χρόνια χτίζεται το μοναστήρι του Αγ. Νικολάου, με δομικό υλικό των αρχαίων κτισμάτων. Η σταυρική εκκλησία των **Ταξιαρχών**

**Ο ανεμόμυλος
του Ανιτσαίου.**

που υπάρχει σήμερα είναι του 17ου αι. Ακολουθούμε τα κόκκινα σημάδια στ' ανατολικά και σε 25 μ. συναντάμε, λαξευτή στο βράχο, σουβάλα με όμορφες ορθογώνιες πέτρινες ποτίστρες. Μια παράκαμψη 100 μ. ψηλότερα μας οδηγεί, πατώντας σε σωρούς λίθων χωρίς σήμανση, σε μια ολόδροση γωνιά μέσα στο κατάξερο πετρώδες τοπίο. Χτισμένη με ισομεγέθεις ορθογώνιους λίθους χωρίς επίχρισμα και με διαστάσεις 8,70 X 11,00 X 3,50 μ. βάθος, η αρχαία αυτή δεξαμενή, η **Δρακοσουβάλα**, είναι ίσως η ομορφότερη και καλύτερα διατηρημένη σουβάλα της Αίγινας. Κατεβαίνουμε στο σηματοδοτημένο μονοπάτι και το ακολουθούμε με κατεύθυνση N-NA. στην ανοδική του πορεία προς την ψηλότερη κορφή του νησιού. Σχίνα και αστιβές κι ανάμεσα το αρχαίο μονοπάτι των προσκυνητών του βωμού που ο μύθος θέλει να θεμελίωσε ο πρώτος κάτοικος του νησιού ο **Αιακός**, γιος του Δία και βασιλιάς των Μυρμηδόνων, που ήρθαν μαζί του από τη Θεσσαλία και εγκαταστάθηκαν στο νησί. Περνάμε δίπλα από σωρούς λίθων, ερείπια οχυρωμένου μυκηναϊκού οικισμού και σε 40 λ. από τους Ταξιάρχους πατάμε στην κορυφή της Αίγινας. Ίχνη βάσης του βωμού και πάνω του χτισμένο το κατάλευκο μικρό εκκλησάκι της Ανάληψης και του Προφήτη Ηλία. Η θέα από εδώ σε όλο της το μεγαλείο: Γύρω μας η Ύδρα, ο Πόρος, η Χελώνα των Μεθάνων, το Ορθολίθι, η χιονισμένη Ζήρεια, τα Γεράνια, ο κάτασπρος Πατέρας, η Πάρνηθα, η Πεντέλη, ο Υμηττός, το Σούνιο, η Όχη

της Εύβοιας και τελευταίο το νησί του Αγίου Γεωργίου, μοναχικό πέτρινο καράβι, να κλείνει τον τεράστιο κύκλο του Σαρωνικού.

Με τον ήλιο να πέφτει πάνω στα υψώματα της Τροιζηνίας, η θάλασσα βάφεται μ' όλες τις αποχρώσεις του κόκκινου ως το βαθύ βυσσινί. Σε 7-8 λ. από την κορυφή ακολουθούμε αριστερά το φαρδύ μονοπάτι και σε 10 ακόμη λεπτά, όταν το σκοτάδι πέφτει, εμείς βρισκόμαστε στην ασφάλεια του χωματόδρομου και σε 15 λ. στον ασφαλτόδρομο για την πόλη.

Σημ.: Αν δεν έχετε δικό σας μεταφορικό μέσο, το ταξί, από την ώρα που θα το ειδοποιήσετε, θέλει 15 λ. για να φθάσει μέχρι τη διασταύρωση.

Διαδρομή 6 **ΑΝΙΤΣΑΙΟ - ΑΠΟΣΠΟΡΗΔΕΣ - ΑΓ.** **ΑΝΤΩΝΙΟΣ - ΒΛΑΧΗΔΕΣ**

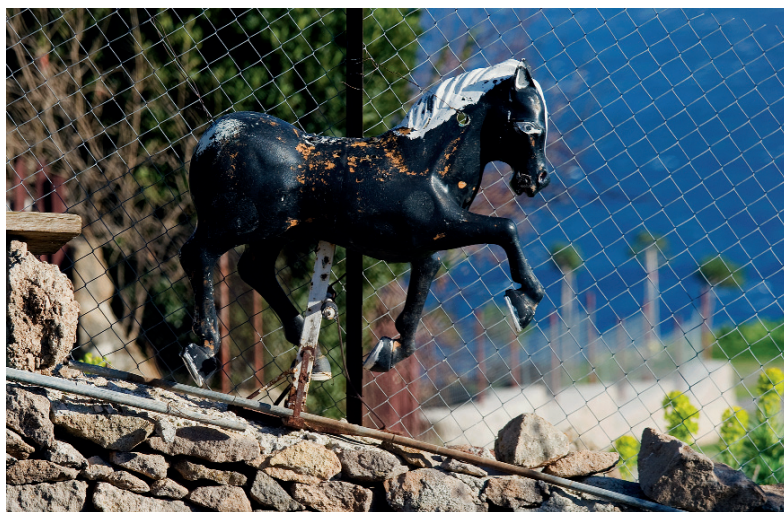
*[Χρόνος χωρίς στάσεις με επιστροφή 2 ωρ.
(90% σε δρόμο για 4X4, 10% σε μονοπάτι).
(Κατάλληλη ώρα η απογευματινή)].*

Χωριό ανέηκτο, αντίσητο από τα παλιά χρόνια, γι' αυτό **Ανιτσαίο** τ' όνομά του. Χτισμένο στα 230 μ. ύψ. στην ανατολική πλαγιά του Όρους και σε απόσταση 10 χλμ. από την πόλη, είναι το μεγαλύτερο και το πιο ζωντανό χωριό της ορεινής Αίγινας.

Απομεσήμερο Κυριακής αφήνουμε το αυτοκίνητο στον ασφαλτόδρομο και αρχίζουμε

Το Ανιτσαίο από τα Πηγάδια

Στο ανίκητο
Αντισαίο επάνω
και στους
Βλάχηδες δεξιά.

την περιπλάνησή μας στο χωριό που σίγουρα κινείται σε διαφορετικούς ρυθμούς από τα άλλα ορεινά χωριά του νησιού. Αγροτικά μεταφέρουν ξύλα, ζώα κι ανθρώπους. Παιδιά παίζουν κρυφτό και μπάλα κι οι φωνές τους ανακατεύονται με γαυγίσματα, βελάσματα, μελωδικές συχνότητες πουλιών και ατονικούς ήχους γαϊδάρων. "Μη πάτε από κει ... γεννάει η κατσίκα ..." μας αποτρέπει η κυρά Βασιλική και εμείς συνεχίζουμε ανηφορίζοντας στο μικρό λόφο με τον ερειπωμένο ανεμόμυλο και το εκκλησάκι του Αγ. Γιώργη φάτσα στον ήρεμο Σαρωνικό, με μακρινό φόντο την πρωτεύουσα. Πεύκα, σχίνα, ελιές κι αμυγδαλιές ολάνθιστες και ανάμεσα παλιά πέτρινα σπίτια, και άλλα της δεκαετίας του '70 με ταράτσες και αναμονές που περιμένουν κυρτωμένες τον ερχομό του νέου μέλους της οικογένειας. Αλέτρια παρατημένα, αλογάκια του λούνα πάρκ, αυλές νοικοκυρεμένες με ντάλιες πολύφυλλες και κοτέτσια με χρωματιστά νοβοπάν και λαμαρίνες, με ελενίτ και τοιμεντόλιθους. Μορφές, σχήματα, χρώματα κι αρώματα από λεβάντα κι αρμπαρόριζα ανακατεμένα με μυρωδιές σταβλίσιες αλλά και με άλλες, γαργαλιστικές από ταϊδάκια που έρχονται από την καμινάδα της ταβέρνας της Αγγελικής. Παλιά ήταν το σχολείο του χωριού, τώρα "Το στέκι του Κυνηγού", η ξεστή φωλιά των πεινασμένων, των ρομαντικών και αυτών που ζητάνε όμορφες γεύσεις με άρωμα χωριού. Αφήνουμε την αισθητική αναρχία του ανίκητου ακόμα και στις μέρες μας, Αντισαίου και ακολουθούμε με

αυτοκίνητο ή με τα πόδια το στενό τοιμεντόδρομο στα δεξιά και σε 300 μ. φθάνουμε στους **Αποσπόρηδες**. Μια παρέα αγριοπεριστερων που σηκώνονται με μιας στο πέρασμά μας, είναι η μόνη ζωντανή παρουσία στο μικρό αυτό χωριό. Μια παράκαμψη στο μονοπάτι που φεύγει δεξιά, μας φέρνει σε 10 λ. σε πλάτωμα με 3 πηγάδια, πολλά αγριοκούνελα, πέρδικες και όμορφη θέα προς το Αντισαίο. Συνεχίζουμε στο χωματόδρομο για 650 μ. και λίγο πριν φθάσουμε στους Βλάχηδες στρίβουμε αριστερά στο εικονοστάσι, κατηφορίζοντας τον κατάλληλο μόνο για 4X4 δρόμο για τον Αγ. Αντώνιο. Μετά από 15 λ. περπάτημα βρισκόμαστε στη **Γρούντα** μια ακόμη μαγική γωνιά της ορεινής Αίγινας, με υπέροχη θέα προς τους Κανάκηδες.

Η δαιδαλώδης, πετροχίστη, ερειπωμένη γειτονιά της Γρούντας με τις κατοικίες, τα παρásokια, τους στάβλους, τις στάνες και το μικρό αλώνι, δημιουργεί μια αίσθηση απόλυτης ισορροπίας με τους τεράστιους κοκκινοκίτρινους βράχους και τις μικρές ελιές που ξεπετάγονται ανάμεσά τους. Πορεία 15 ακόμα λ. και φθάνουμε στο εκκλησάκι του Αγ. **Αντώνη** με τα ερείπια του μυκηναϊκού τείχους, τη σουβάλα και το παλιό πολεμικό παρατηρητήριο στα 308 μ. πάνω από τη θάλασσα.

Επιστρέφουμε στον κεντρικό χωματόδρομο και αμέσως μετά βρισκόμαστε στους **Βλάχηδες**. Κάκτοι, σχίνα, αραποσυκιές, ελιές και αμφιθεατρικές καταπράσινες σκάλες στολισμένες με πολύχρωμα αγριολούλουδα που ζητάνε την Άνοιξη. Καμιά δεκαριά σπίτια, με θέα προς

τον Πόρο και τον ασημένιο Σαρωνικό.

Το βραδάκι στο Αντισαίο η ευχάριστη κουβέντα με τον κύριο Γιάννη Μαργαρώνη, συνταξιούχο αγροφύλακα, συνεχίζεται από το φιλόξενο σπίτι του στη γειτονική ταβέρνα "Το πέτρινο ρολόϊ" με κουνέλι στιφάδο, γκερεμεζί και ντόπιο κρασί.

Οι **Λαζάρηδες** απέχουν 3 χλμ. από την Παχειά Ράχη. Μικροσυννοικισμός χτισμένος στην ομαλή πευκόφυτη ανατολική πλαγιά του όρους **Νικολάκι** και σε υψ. 320 μ. Πίσω από την εκκλησία της Αγ. Παρασκευής ανακαλύφθηκαν τάφοι της Μυκηναϊκής περιόδου με σημαντικά κτερίσματα που μεταφέρθηκαν στο αρχαιολογικό μουσείο του Πειραιά.

Διαδρομή 7 Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΛΑΙΩΝΑΣ, ΣΤΟΥΣ ΔΥΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΠΟΔΕΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ

[(Χρόνος χωρίς στάσεις με επιστροφή 1 ωρ. και 20 λ. (100% σε χωματόδρομο μόνο για 4X4)].

Με κατάλληλη ώρα την απογευματινή, αρχίζουμε το περπάτημα από το 5ο χλμ. του δρόμου για την Πέριδικα, ακριβώς

απέναντι από την 2η πλαζ του Μαραθώνα.

Ανηφορίζουμε στο χωματόδρομο και σε 15 λ. βαδίζουμε ανάμεσα σε υπέροχους σχηματισμούς ηφαιστειακών βράχων με όλα τα γαιώδη χρώματα και σε ελιές, που πολλές από αυτές ξεπερνούν τα 2.000 χρόνια. Τα εντυπωσιακά σχήματα και οι μορφές των κορμών, με τους αιώνες να κυλούν στα ξύλινα νερά τους, οι τεράστιες ρίζες και τα δοξαστικά προς τον ουρανό κλαδιά τους, κάνουν τον αρχαίο ελαιώνα, έναν από τους ιδιαίτερους τόπους της ορεινής αιγινίτικης γης.

Απαραίτητο συμπλήρωμα στον μικρό αυτό περίπατο, τα τρία γραφικά ξωκκλήσια: Η **Αγ. Κυριακή** με τα λείψανα του αρχαίου ελαιοτριβείου και τη θαυμάσια θέα προς το Αγκίστρι, ο **Άη Γιώργης** και το παλαιότερο απ' όλα, η **Αγ. Τριάδα** με την τεράστια εγκιβωτισμένη πέτρινη δεξαμενή και τα ίχνη λιθόστρωτου, φανερώνουν ότι ο τόπος αυτός πιθανώς και να είχε κατοικηθεί στα πολύ παλαιότερα χρόνια.

Η Αγία Τριάδα, με τη μεγάλη πετρόχτιστη δεξαμενή στον αρχαίο ελαιώνα. (Αριστερά) Το κοπάδι του κυρ Διονύση στον αρχαίο ελαιώνα.

Οι ηλιόπετρες του Σφεντουριού

Διαδρομή 8 ΣΦΕΝΤΟΥΡΙ - ΔΡΑΚΟΣΠΙΤΟ - ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ - ΣΦΕΝΤΟΥΡΙ (κυκλική διαδρομή)

[Χρόνος χωρίς στάσεις 1 ώρα (100% σε μονοπάτι με σήμανση)].

Το Σφεντούρι είναι χτισμένο σε ομαλή νότια πλαγιά του Όρους και σε υψ. 240 μ. Το όνομα, λένε, είναι από το "σφεντουρίζω", δηλαδή πετάω μακριά. Είναι άλλωστε το πιο απομακρυσμένο προς τον νότο χωριό της Αίγινας. Γεωργοί και κυρίως τσοπάνηδες οι πρώτοι του κάτοικοι. Σήμερα κατοικείται κυρίως από παραθεριστές με μόνιμους γύρω στους 20 Έλληνες και ξένους. Η Ζαν, μεταφράστρια και ο Ζαν-Ζακ, σκηνοθέτης, ηθοποιός και... κατασκευαστής του θαυμάσιου σπιτιού του, μας υποδέχονται. Ζεστό τσάι και κουβέντα με λόγια αγάπης για το νησί που επέλεξαν εδώ και χρόνια για μόνιμη κατοικία τους. Στην ερώτησή μας για τα **δρακόσπιτα** ή **πλακωτά**, όπως εδώ λέγονται, ο Ζαν-Ζακ πετάγεται πάνω και χωρίς να το καταλάβουμε, διασχίζοντας κάθετα τις πεζούλες πάνω από το

χωριό, βρισκόμαστε στο ύψωμα να περιεργαζόμαστε το δίδυμο μεγαλιθικό κτίσμα. Είναι χτισμένο με τον εκφορικό τρόπο, δηλαδή με τεράστιες πέτρες να εισχωρούν εσωτερικά η μία στην άλλη σε σχήμα που θυμίζει αναποδογυρισμένη σκάφη. Οι στέγες καλύπτονται από μεγάλες επίπεδες πλάκες.

Με σκέψεις ανάλογες με αυτές που κάναμε όταν επισκεφθήκαμε τα σχεδόν όμοια με αυτά δρακόσπιτα της Όχης στην νότια Εύβοια ακολουθούμε τα κόκκινα σημάδια Α-ΝΑ. Περνάμε μέσα από πανάρχαιο αλώνι και δίπλα από μία μικρή στεγνή σουβάλα και κατηφορίζουμε προς τον ερειπωμένο οικισμό της Αμυγδαλιάς και το εκκλησάκι του Αγ. Ιωάννη με το μικρό νεκροταφείο και την **Μακριά Σουβάλα**, την μεγαλύτερη του νησιού (μήκος 23 μ.). Η ανάβαση στο γειτονικό εκκλησάκι των **Αγ. Αναργύρων** προσφέρει καταπληκτική θέα από την Ύδρα μέχρι την Ζήρεια. Συνεχίζουμε στον χωματόδρομο για το Σφεντούρι.

Λίγα μόλις βήματα μας χωρίζουν από το τέλος του ταξιδιού. Λίγες ακόμα και οι λέξεις που απομένουν για το κλείσιμο του κειμένου που είναι αφιερωμένο στην ορεινή, την "πετροκτιστη Αίγινα". Τα σπίτια του

**Το δρακόσπιτο ή πλακωτό στο Σφεντούρι.
Ευγένεια και ήθος αιγινίτικο... ο κυρ Βαγγέλης Μαργαρώνης στο Σφεντούρι.**

Το πετρόχτιστο Όρος (υψ. 531 μ.)

Χάρτες Διαδρομών

χωριού μοιάζουν σαν μια μικρή παρέα θεατών καθισμένα στις κερκίδες ενός τεράστιου φυσικού θεάτρου που σχηματίζουν οι υπέροχες πεζούλες από τα ψηλώματα του δρακόσπιτου ως κάτω στις θάλασσας το **Κλήμα**. Θεατές του λαμπερού πρωταγωνιστή που σιγοσβήνει πίσω από το ηφαίστειο των Μεθάνων, στέλνοντας το τελευταίο φιλί της ημέρας στις πέτρες της ξερολιθιάς που τις κάνει να κοκκινίζουν... και την γη να τρέμει γιατί τώρα ακριβώς γίνεται σεισμός. Τρίτη 29 Ιανουαρίου, λίγο μετά τις 5 το απόγευμα.

Θεμέες ευχαριστίες οφείλουμε:

-Στον καθηγητή **Γιώργο Μπήτρο** και στους

μαθητές του 2ου Γυμνασίου της Κυψέλης Αίγινας για την τόσο σημαντική συμβολή τους στην έρευνα και στην βιβλιογραφία του νησιού τους. -Στον εκδότη του πολύ καλού περιοδικού “**Αιγιναία**” **Γιώργο Μπόγγη**, στον Δήμαρχο **Παναγιώτη Κουκουλή** και στον δημοτικό σύμβουλο **Γιώργο Τσαντήρη**.

- Στους **Gerald Tompson, Βάσω Κανελλοπούλου, Αφροδίτη Μουρατιδή, Χριστίνα Χωραφά, Maud Vidal - Naquet, Laurent Fabre, Christian Berasha** και την μικρή και πάντα γελαστή **Lily Rose** για την βοήθειά τους στη σήμανση των μονοπατιών του νησιού.

- Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλουμε στην πάντα πρόθυμη και εξυπηρετική **Σουζάνα Κράους** για την ουσιαστική βοήθεια που μας προσέφερε.

Χρήσιμα τηλέφωνα:

Δήμος : Τηλ. 22970-22220
 Λιμεναρχείο : Τηλ. 22970-22328
 Αστυνομία : Τηλ. 22970-23333
 Νοσοκομείο : Τηλ. 22970-24489, 29128
 ΚΤΕΛ : Τηλ. 22970-22412, 22787
 ΤΑΞΙ : Τηλ. 22970-22635
 Μονή Χρυσολέοντισσας : Τηλ. 22970-62100

Εστίαση:

-Το Πέτρινο Ρολόι - Ανίτσαίο :
 Τηλ. 22970-31232, 24094
-Το Στέκι του Κυνηγού - Ανίτσαίο :
 Τηλ. 22970-31210, 6938 501852

www.aegina.com.gr

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ♦ ΑΙΓΙΝΑ : Γαβριήλ Βέλτερ
- ♦ ΑΙΓΙΝΑ : Γεωργίας Κουλικούρδη
- ♦ Η ΛΑΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΙΓΙΝΑΣ : Δημ. Βασιλειάδη
- ♦ Η Αιγιναία -Τεύχη 1-13 : Περιοδική Πολιτιστική Έκδοση
- ♦ ΑΙΓΙΝΑ : Αφιέρωμα 7 ημέρες - ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
- ♦ Εκδόσεις Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης 2ου Γυμνασίου Αίγινας - Κυψέλη
- ♦ ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΑΙΓΙΝΑΣ: Τζέρεαλντ Τόμπσον